

HÖLDERLIN Hyperion

Hyperion Bellarminovi

V životě bývají velké chvíle. Vzhlížíme k nim jako k mohutným postavám dávných časů i budoucna, bojujem s nimi nádherný boj, a pokud před nimi dokážem obstát, stanou se našimi sestrami, které jdou stále s námi.

Jednou jsme spolu seděli na naší hoře, na jednom z kamenů starého města, jež hostil tento ostrov, a mluvili o tom, jak v těchto místech lev Démosthénés našel záhubu, jak si zde svatou, z vlastní vůle zvolenou smrtí pomohl k svobodě z pout a dýk svých nepřátel — Onen nádherný duch šel ze světa s veselou myslí, zvolal jeden z nás; proč také ne? já nato; neměl už, co by tu hledal; Athény staly se děvkou Alexandrovou a svět se podobal jelenu, kterého velký lovec uštval k smrti.

138

Náš společný hovor se obíral skvělou povahou lidu starých Athén, z čeho pochází a v čem spočívá.

Jeden řekl, že má svůj původ v podnebí; jiný, že souvisí s uměním Řeků a s jejich myšlením; třetí zas mluvil o víře v bohy a o státním zřízení.

Athénská víra a umění, moudrost i státní zřízení, řekl jsem, jsou jenom květy a plody stromu, ne jeho půda a kořeny. Účinek máte za přičinu.

Kdo mi však říká, že všechno vzešlo z podnebí, ten ať uváží, že také my v něm dosud žijeme.

Athénský lid věru vyrůstal v každém ohledu méně rušen a méně obtížen mocenským vlivem než každý jiný národ na zemi. Žádný tyran jej není s to oslabit, válečná štěstěna opojit, není služby cizím bohům, jež by jej mohla zaslepit, ani obratné moudrosti, jež by jej hnala k předčasně zralosti. Čas jeho dětství je jako diamant, zrající sobě ponechán. Téměř se o něm nemluví do dob Peisistrata a Hipparcha. Jenom málo se

140

Ó Athény! zvolala Diotima; často jsem truchlila, když jsem pohlédla do dále, tam, kde se z modrého rozbřesku zvedal přede mnou přízrak Olympieia!

Jak je to k němu daleko? ptal jsem se.

Asi den cesty, řekla Diotima.

Den cesty, zvolal jsem, a já tam dosud nebyl? Hned tam musíme spolu.

Máš pravdu! zvolala Diotima; nazítří bude klidné moře a všechno ještě zraje a hýjí zelení.

K takové pouti je třeba věčného slunce a života trvale plodící země.

Tedy zítra! řekl jsem a také naši přátelé přikývli.

Časně ráno jsme za zpěvu kohoutů vypluli z rejdy. V svém jasu zářil celý svět a s ním i my. Zlaté, tiché mládí bylo v našich srdcích. Život se v našem nitru podobal zrodu nového ostrova v moři, na němž počíná první jaro.

Již dávno se pod vlivem Diotimy má duše více zklidnila; dnes jsem to cítil trojnásob jasně, kdy tříšt mých blouznivých sil se spojila v jediném zlatém středu.

139

účastnil trójské války, která jak v skleníku kdysi vzrušila většinu řeckých kmenů a mocně je uvedla do varu. — Nezvyklý osud však neplodí člověka. Synové téhle matky jsou velcí a mohutní, ale nikdy se nestanou krásnými bytostmi nebo, což je totéž, lidmi, či stanou se jimi příliš pozdě, když se v nich rozpory sváří už natolik ostře, že se nemohou konečně nesmířit.

Tu se s kypící silou dere před Athény Lakedaimón a nebýt Lykúrge, který svou kázní udržel v jednotě jeho bujnou povahu, byl by se právě pro ni již dříve rozložil. Od té doby bylo na spartánském duchu všechno hotovo, tehdy získal skvělost, již vykoupil pílí i vědomým úsilím, a je-li možné v jistém smyslu mluvit o spartánské prostotě, byla už tenkrát, jak ani jinak být nemohlo, něčím jiným nežli je skutečná prostota dítěte. Lakedaimonští rozbili příliš záhy řád instinktu, odvrhli příliš záhy podstatu svého druhu, a tak v nich také povstala příliš záhy kázeň; neboť každá kázeň i umění vzniká příliš záhy tam, kde dosud ne-

141

mohla uzrát přírodní podstata člověka. V lidském tvorbu musí žít zralá příroda dřívě, než vkročí do školy, aby mu obraz dětství ukázal návrat nazpět, ze školy ke zralé přírodě.

Spartané zůstali navždy torzem; neboť kdo nebyl nikdy pravým dítětem, stěží se stane pravým mužem. —

Jistěže také pro Athény, jako pro všechny Řeky, vykonal své vliv nebe a země, neboť jim nedal ani chudobu, ani nadbytek.

Nebeské paprsky na ně nepadly jako ohnivý déšť. Země je odmítla hýčkat, nikdy jim nedala rozkoš z příliš štědrých darů a mazlivých něžností, jak to leckdy dělají bláhové matky.

K tomu přistoupil obrovský Théseův čin, který z vlastní vůle omezil svoji královskou moc.

Ó takové sémě, vržené do srdcí lidu, zplodí nutně oceán zlatých klasů a působí zjevně a bují v Athénách ještě předlouho.

Tedy ještě jednou! Proto a jedině proto se stali Athéuští vzorem ctností, že rostli tak svobodně mimo mocenský vliv všeho druhu, tak příznivě při střídání stravě!

142

stvořil své bohy. Neboť na počátku byli člověk a jeho bozi. Jedno, tenkrát kdy, sobě neznáma, vládla věčná krása.

Mluvím v hádankách, ony však jsou. —

Prvním dítětem božské krásy je umění. Tak tomu bylo v Athénách.

Druhou dcerou krásy je víra. Víra je láskou ke kráse. Mudrc ji miluje samu, ji, jež je bez konce a všechno objímá; lid pak miluje její děti bohy, co se mu zjevují v různých podobách. Tak tomu rovněž bylo v Athénách. A bez této lásky ke kráse, bez této víry je každý stát jen seschlou kostrou zbavenou ducha a života, všechny činy a myšlenky jsou jako strom bez koruny, jsou jako sloup, jemuž otloukli hlavici.

Že tomu vskutku tak u Řeků bylo a zvláště v Athénách, že jejich víra i jejich umění byly pravými dětmi věčné krásy — tedy zralé přírodní podstaty člověka a jenom z ní se mohly zrodit, je zřejmé, když pohlédnem na různé předměty jejich svatého umění nebo na jejich víru svobodným zrakem, jímž tyto předměty měli rádi a ctíli.

144

Nechte člověka od jeho zrodu na svobodě! nežeňte jeho bytost z pevného semknutí pouště, z přibytku jeho dětství do světa! nečinite pro něho příliš málo, aby vás nemusel postrádat a tím se vyčlenil z vašeho kruhu, a nečinite ani příliš mnoho, aby necítil na sobě vaši či svoji moc a tím se rovněž vyčlenil z vašeho kruhu, zkrátka, nechte ho poznat hodně pozdě, že jsou lidé, že je něco okolo něho, neboť jen tak se stane člověkem. Ale člověk je bohem, je-li člověkem. A je-li bohem, je krásný.

Zvláštní! zvolal jeden z přátel.

Ještěs mi nikdy nemluvil takto z duše, zvolala Diotima.

Mám to od tebe, zněla má odpověď.

Tak byl Athéňan člověkem, dodal jsem dále, tak se jím musel stát. Vyšel z rukou přírody krásný, krásný na těle a krásný na duchu, jak se říkává.

Prvním dítětem lidské božské krásy je umění. V něm se božský člověk rodí omlazen znovu a potkává sebe samého. Chce sebe cítit, proto si před sebe staví svou krásu. Tak si člověk

143

Chyby a poklesky bývají všude a jsou i zde. Jisté však je, že v předmětech jejich umění najdeme většinou přece jen zralého člověka. Není tu malosti ani děsu, známých v Egyptě nebo u Gótů, je tady smysl pro lidské a lidská podoba. Méně než ostatní národy vábí je výstřelky smyslů a představy nad naše smysly. Jejich bohové sídlí víc než jiní bozi v krásném středu lidí.

A jaký předmět, taková je i láska. Ne příliš otrocká a ne zvláště důvěrná! —

Z duchovní krásy athénských lidí vyplynul ostatně také žádoucí cit pro svobodu.

Egyptan snáší bez útrap tyranství zvůle, syn severu pokorně tyranství zákona, nepravost v podobě práva; neboť Egyptan má už v těle matky potřebu ctít a zbožňovat; a lidé severu zase příliš málo věří v čistý, svobodný život přírody, než aby odvrhli bláhovou přichylnost k zákonům.

Athéňan nemůže zvůli strpět, protože jeho božská povaha odmítá rušivé vlivy, zdráhá se mnohdy strpět zákon, neboť ho často nemá

145

třeba. Drakón se pro něho nehodí. Chce, aby druzí s ním jednali jemně, a dělá dobře.

Budíž! vpadl mi jeden z přítomných do řeči. tomu rozumím, ale jak má být potom tento básnický, zbožný národ i národem mudrců. to mi jasné není.

Dokonce by se bez básní, řekl jsem, nikdy národem mudrců nestal!

Co má moudrost, namítl, co má chladná vznešenost této vědy shrdného s básnictvím?

Básnictví, pravil jsem, jist si svou věcí, je koncem i počátkem této vědy. Jako se Minerva zrodila z Diovy hlavy, pramení moudrost z básně o nesmírném božském bytí. A její vnitřní rozpornost nakonec znovu ústí v tajemný pramen básnictví.

Jak je ten člověk samý paradox, zvolala Diotima, přece však tuším, co má na mysli. Ale příliš mi tčkáte. Je řeč o Athénách.

Člověk, počal jsem znovu, jenž v sobě alespoň Jednou v životě necítil plnou ryzí krásu, kdy se v něm slévaly síly jeho bytosti jako barvy duhy, člověk, jenž nikdy nepoznal, jak

146

možné stále víc poznávat podstatu nejvyšších, nejlepších hodnot a poznané činit zákonem v různých oblastech ducha.

Vidíte tedy, proč se národem mudrců musel stát zejména národ athénský?

To totiž Egyptan nemohl. Neboť kdo nežije s nebem a zemí v poutu vzájemné lásky, kdo v tomto smyslu nežije svorně s živlem, který jím hýbá, ten ani není jednotný ve své vnitřní podstatě jako Řek a nevnímá, alespoň ne tak snadno jako on, věčnou krásu.

Jak nádherný despota sráží východní nebe mocí a leskem své poddané k zemi a člověk tu musí klečet dřív, než se naučil chodit, musí se modlit dřív, než začal mluvit; jeho srdce se musí sklonit dřív, než dosáhlo klidu, a ještě než duch mohl sdostatek zesílit, aby rozkvetl a vydal plody, osud i příroda z něho palčivým žářem vysají všechnu sílu. Egyptan cítí oddanost dřív, než se stane celkem, a proto o celku neví nic a neví nic o kráse, a to nejvyšší, které vzývá, je mu jen zastřenou mocí a děsivou hádankou; nemá temná Isis je jeho první i posled-

148

jenom ve chvílích nadšení bytostně všechno splývá v soulad, takový člověk se nestane ani myslícím skeptikem, jeho duch není schopen bořit, natož stavět. Neboť mi věřte, že skeptik naráží jediné proto ve všem, co lidé vymyslí, rozpor a vadu, protože dobře ví, co je souzvuk čisté krásy, již lidé vymyslet nemohou. Suchý chléb, jež mu v dobrém úmyslu podává lidský rozum, odmítá jenom proto, že potají hoduje u stolu bohů.

Snítku! zvolala Diotima, proto i tys býval skeptikem. Ale co člověk athénský!

Je mi velmi blízký, řekl jsem. Veliké slovo, ono Hérakleitovo εν διαφερον εννοη (Jednota v sobě členěná), mohl vynalézt jediné Řek, neboť je podstatou krásy, a dokud tu nebylo ono, nebylo ani moudrosti.

Pak už bylo možné určovat, celek byl zde. Květina uzrála; bylo ji možné členit.

Okamžik krásy se vyjevili lidem, byl tady v duchu i v životě, nesmírná Jednota nastala.

Bylo ji možné rozkládat, v duchu ji dělit, dělené znovu myšlením spojovat v jedno, bylo

147

ní instancí, je mu prázdným nesmírnem a z toho nevzešlo nikdy nic moudrého. Vždyť i z nejvyšší nicoty rodí se zase jen nicota.

Sever naopak žene své chráněnce příliš záhy do vlastního nitra, a jestliže horký duch egyptský spěchá s přílišnou chutí do světa, severský duch se chystá k návratu do sebe dřív, než je vůbec připraven k pouťi.

Seveřan musí být rozvázný, ještě než uzrál v něm cit, dřív než mu skončila krásná bezelstnost, už si přičítá vinu; musí být rozumný, musí dosáhnout plného vědomí dřív, než se stane člověkem, chytrým mužem, dítětem; svět v něm nenechá dospět a uzrát krásu a jednotu celého člověka dřív, než se jeho bytost začne tvořit a rozvíjet. Jsou to jen rozum a rozmysl, které odevždy severu kralují.

Ale z pouhého rozmyslu nikdy nepošlo rozvázné, z pouhého rozumu rozumné.

Rozmysl je bez krásy ducha jak služební podruh, jenž roubí podle nákresu z hrubého dřeva plot a zroubené kůly přitlounká vedle sebe okolo zahrady, která je dílem mistra.

149

Nouzové práce jsou jeho jediným počinem. Tím že vytváří řád, chrání nás před vším, co stojí proti smyslu a právu: však tato jistota přece jen není nejvyšším stupněm lidských etností.

Rozum je bez krásy ducha a srdce jak poháně, jehož pán domu dosadil nad své pacholky; ví stejně málo jako oni, k čemu je celá ta bezmezná dřina, a volá pouze: mějte se k dílu, a vidí skoro nerad, když práce ubývá, protože kdyby skončila, neměl by koho pohánět, a tím by dohrál svou roli.

Z pouhého rozumu nevzejde rovněž žádná moudrost, neboť moudrost je víc než slepé vzývání věčného pokroku v schopnosti skládat a členit danou látku.

Září-li ale rozumu v jeho úsilí vpřed onen ideál krásy, jímž je božské *εν διαφερον αυτην*, tehdy přestane slepě žádat a ví i proč a k čemu co žádá.

A svítí-li rozmyslu k jeho konání slunce krásy jak májový den, když ozáří dílnu umělce, zauechá nejen všeho blouznění, nechá být

150

Ó Parthenóne! zvolal jsem, jako zkrocený lev leží u tvých nohou říše Neptuna a jako děti se kolem tebe hemží ostatní chrámy i výmluvná agorá s hájem Akadémovým —

Jak se jen umíš přenést do starých časů, řekla Diotima.

Nemluv mi o čase! pravil jsem; býval to božský život a člověk byl tehdy středem přírody. Jarem byl, které věnčilo Athény kvítím jak skromná květina panenská prsa; rudé studem stoupalo tenkrát slunce nad nádhrou země.

Skalnaté mramory Penteliku a Hyméttu vytryskly z kolébky, ve které dřímaly, jako děti, když vyskočí z matčina klína, a přijaly tvar i život z něžných athénských rukou.

Příroda dávala med a nejhezčí fialky, myrtu a olivy.

Příroda byla kněžkou a člověk jejím bohem a všecken její život a každý její tvar a každý její tón byl jen Jedinou nadšenou ozvěnou krasavce, jemuž patřila.

Jeho slavila, jedině jemu skládala k nohám oběti.

152

nejen pomocné práce, nýbrž pomyslí rád na sváteční čas, až bude kráčet v očištném jasu jara.

Tam až jsem dospěl ve chvíli, kdy jsme připluli k pobřeží Attiky.

Staré Athény nám teď příliš tanuly na mysli, abychom mohli souvisle mluvit, a sám jsem se nyní divil povaze vlastních výroků. Jak jsem se jenom dostal, zvolal jsem, na suché horské vrcholy, kde jste mě spatřili?

Je tomu vždycky tak, řekla Diotima, když je nám opravdu dobře. Kypící síla si hledá činnost. Mladí berani vrážejí do sebe čely, když jim matka dala napít mléka.

Šli jsme teď vzhůru po Lykabettu a navzdory spěchu jsme tu a tam stoupli plni úvah a překrásných předtuch.

Jak je krásné, že člověk těžce snáší, když se má přesvědčit o smrti toho, jehož miluje, a asi nikdo ještě nešel k hrobu přítele bez tiché uaděje, že tam opravdu přítele potká. Zmocnila se mě krásná vidina dávných Athén podobná postavě matky, která se vrací z říše mrtvých.

151

Byl toho také hoden, ať seděl s láskou v posvátné dílně a objímal kolena božstvu, jež vytvořil, nebo ať, ponořen do velkých myšlenek, krátil si chvíle v předhůří, tam na zeleném výběžku Sunia, mezi bdělými žáky, nebo ať běhal stadiem nebo ať sesílal jako bůh bouří z řečnické dílny a paprsky slunce a blesky i zlaté mraky —

Ó podívej tamhle! zvolala na mne náhle Diotima.

Hleděl jsem v dál a toužil zemřít při tom všemocném pohledu.

Jako po nesmírném neštěstí, když už unkl orkán a osádka lodí prehla a mrtvola rozbité flotily uvázla mimoděk v písčíně, ležely před námi Athény a jejich němé sloupy trčely před naším zrakem jak nahé kmeny lesa, který se ještě večer zelenal a v noci nato zašel požárem.

Tady se, řekla Diotima, naučí člověk mlčet nad svým osudem, ať je dobrý či zlý.

Tady se člověk naučí mlčet nad vším, dodal jsem. Kdyby ženci, kteří kosili tento obilný lán, svezli jeho klasy k svému prospěchu do

153

stodol, nebylo by se ztratilo nic a mně by teď stačilo tudy projít jak sběrač klasů; však kdo tady získal?

Celá Evropa, odvětil jeden z přátel.

Ach, ano! zvolal jsem, odtáhli odsud sloupy a sochy a pak je jeden druhému prodali, cenili dobře ty šlechtivé postavy pro jejich zvláštnost, jako se cení papoušci nebo opice.

Tohle neříkej! ozval se znova týž; a jestli jim vsuktu chybí smysl pro všechnu tuto krásu, je to proto, že právě ten se nedal odnést a koupit.

Tak je to! zvolal jsem. Onen smysl vlastně zanikl ještě dříve, než prošli barbaři Attikou. Teprv když domy a chrámy osíř, troufne si divá zvěř do bran a do ulic.

Komu je onen smysl vlastní, řekla těšivě Diotima, tomu dosud Athény kvetou jak ovočný strom. Torzo si umělec snadno doplní.

Druhého dne jsme časně vyšli a prošli si ruiny Parthenónu, místo, kde stávalo staré Bacchovo divadlo, Théseův chrám i šestnáct sloupů, jež zhyly z božského Olympieia, však

skými učenici, kteří se těšili uprostřed athénských památek ze své sklizně, a hovor s nimi je tolik zaujal, že se nebyli s to hnout z místa. Rád jsem je opustil.

Celá má bytost se vzpřímila, když jsem se opět ocitl samotěn s Diotimou, která přestála nádherný zápas s posvátným athénským chaosem. Její tiché myšlenky vládly nad troskami jako lyra nebeské Múzy nad zmatkem živlů. Jak měsíc z nežných oblak stoupal její duch z krásné trýzně; ta božská dívka tu stála ve svém žalu jak květina, vonící v noci nejsladší vůní.

Šli jsme dál a dál a nešli jsme nakonec nadarmo.

Ó vy háje angelské, kde se olivy s cypřiši chladí vlídnými stíny v pospolném šepotu, kde se zlaté citróny blyští z temného listí, kde dmoucí se hrozny troufale bují přes plot a zralý pomeranč leží jak úsměvný bludný balvan v cestě! vy voňavé tajné stezky! vy poklidná místa, kde se z pramene usmívá obraz keře myrty! vás budu stále vidět před sebou.

nejvíce mě dojala stará brána, kterou se cho-dilo kdysi ze starého města v nové a v níž se tenkrát v Jediném dni jistě zdravily tisíce krásných lidí. Nyní se touto branou nevěchází ani do starého, ani do nového města a stojí tu němá a pustá jak vysechlá studna, z jejíhož potrubí kdysi prýštila s přátelským šplouná-ním čistá, svěží voda.

Ach! řekl jsem, když jsme tak tudy kráčeli, snad je to rozkošná zábava osudu, že tady rozbořil chrámy a dal jejich zborcené kameny na hraní dětem, že tady proměnil rozpadlé bohy v lavice před selskou chýší a náhrobky v lože býků na pastvě, takové mrhání překoná královskou svévolí troufalost Kleopatřinu, když vypila nápoj z perel; však je to velká škoda, že zanikla všechna ta krása a velikost.

Dobrý Hyperione! zvolala Diotima, je čas, abys odešel: jsi tak bledý a oči máš zuvené, marně si pomáháš nápady. Vyjdi ven! do kraje! v záplavu barev života! to ti prospěje. Vyšli jsme do blízkých zahrad.

Ostatní zapředli cestou hovor s dvěma brit-

Chvíli jsme kráčeli s Diotimou pod krásnými stromy, až se nám naskytla k odlechu velká mýtina. Zde jsme si sedli. Blažené ticho bylo mezi námi. Můj duch pln touhy obléhal božskou postavu dívky jak motýl květy a celá má by-tost se vznášela, jihla v radosti slastného zření.

Už jsi zas našel útěchu, prehlivý? řekla Diotima.

Ano! ano! jistě, zněla má odpověď. Co jsem myslel, že jsem ztratil, zase mám, a po čem jsem bolestně toužil v domovní, že to zmizelo ze světa, je zas přede mnou. Ne, má Diotimo! ještě nevyschl pramen věčné krásy.

Již jsem ti jednou řekl, že mi už není třeba bohů a lidí. Víím, že nebe vymřelo, zmlklo a země, jež kdysi kypěla krásným lidským životem, hemží se nyní téměř samými mra-venci. Ale ještě je místo, kde mi září staré nebe a stará země. Neboť všechny nebeské bohy a všechny božské lidi na zemi zastíníš ty.

Čím je mi neštěstí světa, o ničem nevím než o svém blaženém ostrově.

Jako je doba šťastného života v kolébee, řekla s vlnitou vážností Diotima, je i doba lásky. Však život sám nás vyháňá do světa.

Hyperione! — a tu mě prudce vzala za ruku a mocně zvýšila hlas — Hyperione, zdá se mi, že ses zrodil pro větší věci. Poznej svou cenu! dosud tě brzdila chudoba světa kolem. Nešel jsi dosti rychle vpřed a to tě sráželo. Učinils příliš brzy výpad, jak se to stává mladým šermířům, dříve než byl sis jist svým cílem a ruku měl zdatnou, a protože, jak to bývá, utřils více ran, než jsi rozdál, stal ses plachým a propadls pochybám o všem i o sobě; neboť jsi právě tak citlivý jako prudký. Tím ale není nic ztraceno. Kdyby tvá mysl a konání uzrály takhle záhy, nebyl by tvůj duch tím, čím je; nebyl bys myslícím člověkem, kdybys nebyl i člověkem trpícím, kvasícím. Věř mi, že nikdy bys nepoznal míru krásného lidství tak ryze, kdybys neprožil tolik ztrát. Tvé srdce konečně našlo mír. Chci tomu věřit. Rozumím tomu. Myslíš však opravdu, že jsi už na konci? Cheeš se uzavřít do ráje vlastní lásky a nechat

158

stoupit jako mladé horstvo z mořského příboje, když je podzemní oheň vyžene vzhůru.

Jsem sice sám a vstupuji v jejich řady prost vší slávy. Však nezmůže ten, jenž je člověkem, víc než stovky těch, co jsou pouhými lidskými zlomky?

Posvátná příroda! jsi přece stejná ve mně i mimo mne. Nebude jistě tak těžké spojit to, co je mimo mne, s božským ve mně. Vždyť i vše se podaří její malé království, proč bych i já neměl dokázat zasít a zbudovat, co je třeba?

Jakže? arabský kupec rozsel svůj korán a jako nesmírný les mu vyrostl národ záků, a lán by se neměl zelenat, na němž se obrodí stará pravda novým živoucím mládím?

Budiž všechno od základu jinak! ať z kořene lidskosti vyraší nový svět! Ať zavládnou lidem noví bozi a ať se jim rozjasní nová budoucnost. V dílnách, domech, na trzích, v chrámech, všude budiž jinak!

Musím však ještě do světa, abych se učil. Jsem umělec, ale chybí mi zručnost. Tvořím v duchu, však ruku dosud neumím vést —

Půjdeš do italských končin, pravila Diotima, k Němcům a Francouzům — kolika let je ti třeba? tři — čtyř — myslím, že tři ti postačí; nepatříš přece k líným, hledáš jen nejvyšší krásu a dobro —

A co potom?

svět, který čeká na tvou pomoc, seschnout a zchladnout hluboko pod sebou? Musíš jak světelný paprsek dolů, musíš se jako děšť, jenž všechno osvěží, snést na smrtelnou zemi, musíš ji osvětit jako Apollón, oživit, zatřást s ní jako Jupiter, jinak bys nebyl hoděn svého ráje. Prosím tě, zajdi do Athén ještě Jednou, a pohlédni tentokrát také na lidi, kteří tam chodí mezi troskami, na hrubé Albánce i na ostatní dobré dětinské Řeky, kteří se smiřují veselým tancem a posvátnou bájí s potupnou mocí, jež je tíží — a řekneš i pak, že se stýdíš za tento svět? Myslím, že je stále tvárný. Což můžeš odvrátit srdce od těch, co prosí o pomoc? Nejsou špatní, niřím ti neškodí!

Co pro ně mohu učinit, zvolal jsem.

Dej jim to, co máš v sobě, pravila Diotima, dej jim —

Už ani slovo, už ani jediné slovo, velká duše! zvolal jsem, jinak mě zlomíš, jinak to bude vypadat, žeš mě ke všemu přiměla násilím.

Nebudou šťastnější, budou však lepší, ne! i šťastnější budou. Musí se rozvinout, musí vy-

159

Stane se z tebe učitel našeho lidu, věřím, že budeš velkým člověkem. A až tě potom obejmou, budu snít, že jsem částí krásného muže, budu jásat, jako bys dal mi darem celou půli své věčnosti tak jako Pollux Kastorovi, ú stanu se hrdou ženou. Hyperione!

Chvilí jsem mlčel. Byl jsem naplněn nezměrnou radostí.

Je přece pocit souladu mezi činem a úmyslem, začal jsem konečně znovu, je přece klid před vítězstvím?

Je to klid hrdiny, řekla Diotima, a jsou i úmysly, které jsou jako slovo boží zároveň příkazem i jeho splněním, takový je i úmysl tvůj.

Vraceli jsme se jako po prvním objetí. Všechno nám bylo cizí i nové.

Stál jsem teď na troskách Athén jak oráč na úhoru. Spočívej v klidu, šlo mi hlavou, když jsme se vraceli na loď, spočívej v klidu, spící země! Brzy procitneš k mladému žití a porosteš v ústrety žehnání nebes. Brzy už nebude přšet z oblak nadarmo, brzy se slunce shledá se svými starými chráněnci.

Ptáš se na člověka, přírodu? Lkáš jako lyra, na kterou hraje jen vítr, ten bratr náhody, protože umělec, který dával jejím tónům smysl, zemřel? Tví lidé přijdou, přírodou Omládlý národ i tebe znovu omladí, a ty se staneš jeho nevěstou, a tak se ve vás obnoví dávný svazek duchů.

Bude jen Jediná krása; a lidstvo se sjednotí s přírodou v Jediném všeobhájícím božství.